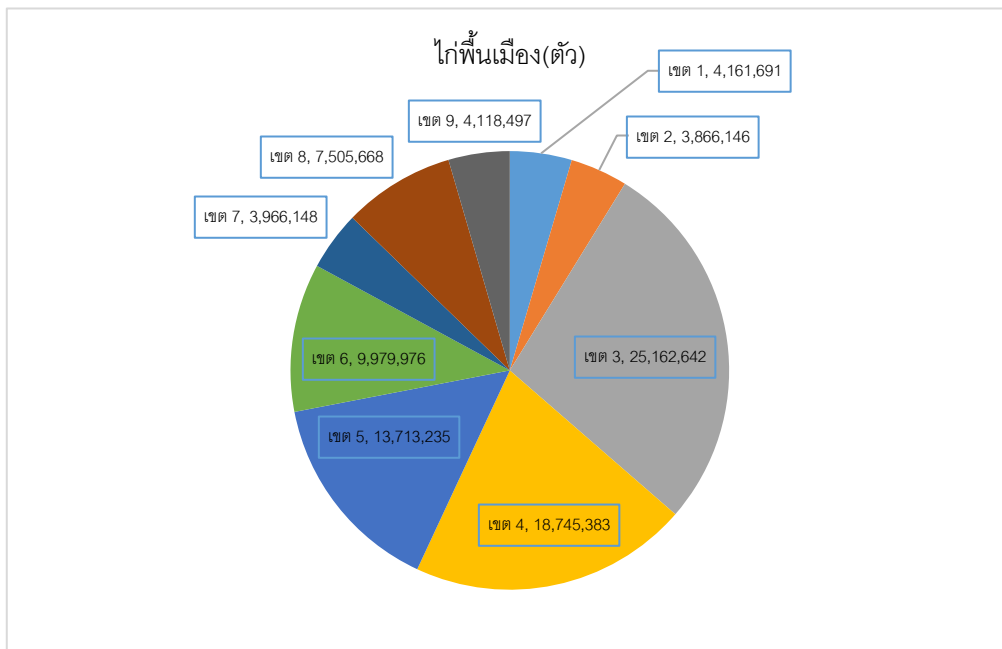

สถานการณ์ไก่พื้นเมืองเขต 6

1. ข้อมูลพื้นฐานและสถานการณ์

1.1 ข้อมูลจำนวนไก่พื้นเมืองในประเทศไทย ปี 2561

เขตปศุสัตว์	ไก่พื้นเมืองจำนวน(ตัว)	เกษตรกร(ครัวเรือน)
เขตปศุสัตว์ที่ 1	4,161,691	107,174
เขตปศุสัตว์ที่ 2	3,866,146	102,595
เขตปศุสัตว์ที่ 3	25,162,642	616,966
เขตปศุสัตว์ที่ 4	18,745,383	585,235
เขตปศุสัตว์ที่ 5	13,713,235	365,919
เขตปศุสัตว์ที่ 6	9,979,976	291,268
เขตปศุสัตว์ที่ 7	3,966,148	109,459
เขตปศุสัตว์ที่ 8	7,505,668	220,766
เขตปศุสัตว์ที่ 9	4,118,497	159,367
รวม	91,219,386	2,558,749

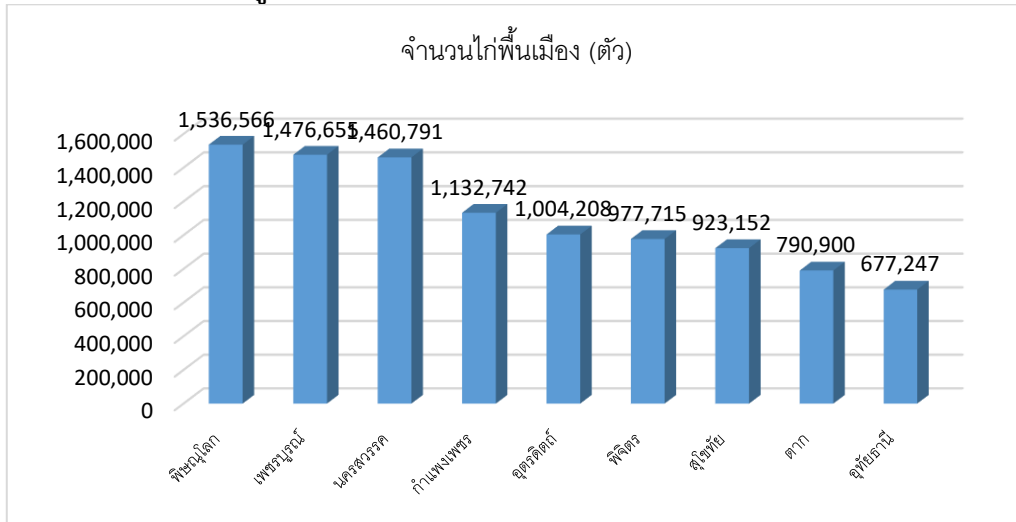
ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ <http://survey-c.dld.go.th>

ในปี 2561 มีจำนวนไก่พื้นเมืองในประเทศไทย ทั้งหมด 91,219,386 ตัว เมื่อพิจารณาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองรายเขตพบว่า ในพื้นที่เขต 3 มีการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวน 25,162,642 ตัว คิดเป็น 27.58 % รองลงมาคือ ในพื้นที่เขต 4 และเขต 5 ตามลำดับ โดย มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งหมดจำนวน 616,966 ครัวเรือน คิดเป็น 25.49 % ของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งหมด รองลงมาคือ ในพื้นที่เขต 4 และเขต 5 ตามลำดับ โดย เขต 6 มีจำนวน ไก่พื้นเมือง 9,979,976 ตัว คิดเป็นร้อยละ 10.94 และเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง จำนวน 291,268 ตัว คิดเป็นร้อยละ 11.38 อยู่ในอันดับที่ 4 ของประเทศ

1.2 จำนวนไก่พื้นเมืองในปี 2561

ในปี 2561 มีจำนวนไก่พื้นเมืองในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 6 ทั้งหมด 9,979,976 ตัว เมื่อพิจารณาการเลี้ยงไก่พื้นเมืองรายจังหวัด พบว่า ในพื้นที่เขต 6 หน้าที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุดได้แก่ พิษณุโลก จำนวน 1,536,566 ตัว ร้อยละ 15.40 รองลงมาคือ เพชรบูรณ์ จำนวน 1,476,655 ตัว ร้อยละ 14.80 และนครสวรรค์ จำนวน 1,460,791 ตัว ร้อยละ 14.64 ตามลำดับดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนไก่พื้นเมืองรายจังหวัดในปี 2561

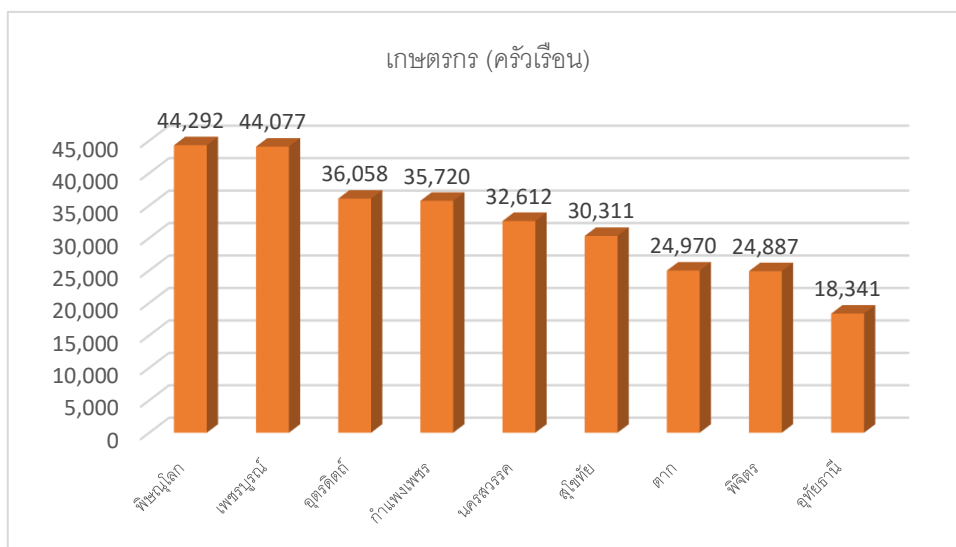

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ <http://survey-c.dld.go.th>

1.3 จำนวนผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองในปี 2561

ในปี 2557 เขต 6 มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองทั้งหมดจำนวน 291,268 ครัวเรือน โดย จังหวัดที่มีเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองมากที่สุดได้แก่ พิษณุโลก จำนวน 44,292 ครัวเรือน ร้อยละ 15.21 รองลงมาคือ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 44,077 ครัวเรือน ร้อยละ 15.13 และกำแพงเพชร 1,132,742 ครัวเรือน ร้อยละ 12.26 ตามลำดับ ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองรายจังหวัดในปี 2561

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ กรมปศุสัตว์ <http://survey-c.dld.go.th>

ข้อดีของไก่พื้นเมือง

1. สามารถใช้เป็นอาหารที่มีคุณภาพธรรมชาติเพื่อการเจริญเติบโตได้ดี
2. ทนต่อสภาพพื้นที่ต่างๆและภูมิอากาศได้ดี
3. ทนต่อโรคและพยาธิได้ดีกว่าไก่เนื้อพันธุ์ผสมเพื่อการค้า
4. มีความสามารถในการฟักไข่และเลี้ยงลูกได้เอง
5. เนื้อไก่บ้านมีรสชาติอร่อย เป็นที่นิยมของผู้บริโภค
6. ขายได้ราคาดีและมีโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่ม
7. มีประโยชน์เอนกประสงค์ ทั้งเพื่อบริโภค การกีฬา และเป็นสัตว์สวยงาม

ข้อเสียของไก่พื้นเมือง

1. โตช้า และใช้เวลาเลี้ยงนานกว่าไก่พันธุ์ผสมเพื่อการค้ามาก
2. ไข่ให้น้อยเฉลี่ยประมาณ 40-50 ฟองต่อปี โดยให้ไข่เป็นชุด ๆ (clutch) ละ 7-15 ฟอง
3. เมื่อไข่ครบชุดแล้วไก่พื้นบ้านมีนิสัยชอบฟักไข่ ประมาณ 21 วันไข่จะฟักออกเป็นตัว แล้วเลี้ยงลูกต่อไปอีกประมาณ 2 เดือน จึงเริ่มกลับมาไข่ใหม่อีกทำให้ผลผลิตไข่ให้น้อย
4. กีฬาไก่พื้นเมืองมีการพนัน และ/หรือทรมานสัตว์

ปัญหาอุปสรรคและผลกระทบของการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

1. ปัญหาเรื่องโรคระบาด โรคระบาดที่สำคัญในไก่พื้นเมือง เช่นโรคนิวคาสเซิล โรคคอหิวด์สัตว์ปีกและโรคพยาธิ ซึ่งแก้ไขได้หากผู้เลี้ยงทำวัคซีน ป้องกันโรคอย่างสม่ำเสมอ ให้อาหารตามคำแนะนำ จัดการเลี้ยงดูโดยมีโรงเรือน น้ำดื่มสะอาด หรือเสริมอาหารให้บ้าง ทำให้ไก่พื้นเมืองไม่ป่วยเป็นโรค และมีสุขภาพแข็งแรง ลดความสูญเสียจากไก่ตาย
2. ปัญหาด้านสายพันธุ์ ไก่พื้นเมืองที่เลี้ยงเจริญเติบโตช้าในธรรมชาติ หรืออาจไม่แข็งแรงแก้ไขได้โดยคัดเลือก พ่อ-แม่ที่มีลักษณะดีไว้ทำพันธุ์ และคัดไก่พื้นเมืองที่ไม่สมบูรณ์ออกไป หรือจัดหาพ่อพันธุ์ไก่พื้นเมืองที่มีลักษณะดีจากแหล่งอื่นเพื่อป้องกันการผสมพันธุ์ระหว่างเครือญาติหรือผสมเลือดชิดในฝูง
3. ปัญหาต้นทุนค่าอาหารเสริม ผู้ที่เลี้ยงไก่พื้นเมืองสามารถลดต้นทุนค่าอาหารเสริมได้ เช่น ปลูกหญ้า หรือพืชที่ไก่พื้นเมืองชอบกิน หรือ ในช่วงกลางคืนใช้หลอดไฟฟ้าสำหรับดักแมลงเพื่อใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับไก่พื้นเมือง

การวิเคราะห์ SWOT Analysis ไก่พื้นเมือง

จุดแข็ง

1. ผู้เลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ต้นทุนในการผลิตต่ำ
2. มีแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ของตนเอง
3. เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเลี้ยงไก่พื้นเมือง
4. ความต้องการการตลาดมีจำนวนมาก
5. สภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยการผลิตไก่พื้นเมืองที่ดี
6. ส่วนใหญ่เกษตรกรกำหนดราคาขายได้เอง

7. เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนรู้เทคนิคในการพัฒนาไก่พื้นเมืองของตนเอง

จุดอ่อน

1. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ยอมรับความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อการผลิตอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นอาชีพหลักได้ช้า
2. เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองขาดการรวมกลุ่ม ทำให้ยากต่อการควบคุมคุณภาพและปริมาณการผลิต และขาดการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างการผลิตและการตลาด
3. ยังมีการเกิดโรคระบาดในพื้นที่ ทำให้มีข้อจำกัดในการเลี้ยงและจำหน่ายสู่ท้องตลาด
4. เกษตรกรยังขาดความรู้หรือทักษะในการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่มาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า
5. ขาดแหล่งเงินทุนหมุนเวียน ขาดสถานที่ฆ่าสัตว์ปีกที่ได้มาตรฐาน และไม่มีตลาดรับซื้อไก่พื้นเมืองโดยตรง
6. วัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ในสัตว์ปีกมีไม่เพียงพอและไม่ทั่วถึง

โอกาส

1. มีแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์หลายชนิดที่หลีกเลี่ยงจากการทำการเกษตรในพื้นที่ ที่สามารถนำมาปรับปรุงเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ได้
2. ตลาดภายนอกมีความต้องการไก่พื้นเมืองที่มีคุณภาพที่มากขึ้น
3. ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะดูแลสุขภาพมากขึ้น แต่มีไก่พื้นเมืองที่มีคุณภาพไม่เพียงพอ
4. ราคาตลาดไก่พื้นเมืองมีแนวโน้มที่สูงขึ้น
5. ความต้องการไก่พื้นเมืองมีมาก ทำให้สามารถส่งไก่พื้นเมืองเพื่อจำหน่ายได้หลากหลายรูปแบบ
6. ความต้องการบริโภคไก่พื้นเมืองที่มีคุณภาพมีแนวโน้มสูงขึ้น

อุปสรรค

1. การเกิดโรคระบาดหรือภัยพิบัติ
2. คุณภาพเนื้อไก่พื้นเมืองยังไม่เป็นไปตามความต้องการของตลาดเท่าที่ควร
3. กฎหมายการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกยังไม่เอื้ออำนวยในการประกอบการ ยังขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย
4. มีการลักลอบนำเข้าเนื้อสัตว์ปีก (ชิ้นส่วนไก่เถื่อน) เข้ามาภายในประเทศ ซึ่งยังขาดมาตรการควบคุมปราบปรามที่ดีเท่าที่ควร

ยุทธศาสตร์รายชนิดสัตว์ ไก่พื้นเมือง เขต 6

วิสัยทัศน์

“ไก่พื้นเมือง ปลอดภัย มรดกวิถีไทย สร้างรายได้ สู่ตลาดโลก”

พันธกิจ

๑. อนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองอย่างยั่งยืน
๒. สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร สถาบันเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง
๓. พัฒนามาตรฐานการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อย
๔. เพิ่มศักยภาพการผลิต ปรับปรุงพันธุ์ อาหารสัตว์ สุขภาพสัตว์
๕. พัฒนาระบบสารสนเทศเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง
๖. เฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรคระบาดสัตว์ปีก
๗. พัฒนาและส่งเสริมการตลาดไก่พื้นเมือง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้มีการผลิตไก่พื้นเมืองอย่างมั่นคงและเป็นอาชีพที่ยั่งยืน
๒. เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองมีความเข้มแข็ง
๓. เพื่อพัฒนาการผลิตไก่พื้นเมืองและผลิตภัณฑ์ไก่พื้นเมืองให้ได้มาตรฐานปลอดภัย
๔. เพื่อให้มีศูนย์เรียนรู้และแสดงภูมิปัญญาการผลิตไก่พื้นเมือง
๕. เพื่อเพิ่มมูลค่าและขยายตลาด ทั้งภายในและต่างประเทศ

เป้าหมาย

การผลิตไก่พื้นเมืองมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์หลัก จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการผลิต
๒. ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการควบคุมป้องกันโรค
๓. ยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มศักยภาพด้านการตลาด

โดยในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่างๆ มีรายละเอียด ได้แก่

๑. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาระบบการผลิต

๑.๑ กลยุทธ์ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์

- สนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พื้นเมืองให้รวมตัวเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- จัดกระบวนการเรียนรู้ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มเกษตรกร
- การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กลุ่มต้นแบบ
- การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่บุคคลทั่วไป
- สนับสนุนการอนุรักษ์และปรับปรุงพันธุ์ในระดับชุมชน
- ให้มีศูนย์เรียนรู้และแสดงภูมิปัญญาการผลิตไก่พื้นเมือง

๑.๒ กลยุทธ์ด้านการผลิต

- จัดทำมาตรฐานการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรรายย่อย
- ส่งเสริมการผลิตให้มีความสอดคล้องผสมผสานและเกื้อกูลกันและกัน

- การให้ความรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่
- กำหนดให้มีแหล่งผลิต และจัดตั้งศูนย์เครือข่ายกระจายพันธุ์ไก่พื้นเมือง

๑.๓ กลยุทธ์ด้านการศึกษาวิจัย

- วิจัยอนุรักษ์สายพันธุ์ไทยดั้งเดิมและสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- วิจัยสูตรอาหารที่เหมาะสมตามพื้นที่
- วิจัยเทคนิคการเลี้ยงที่มีผลตอบแทนสูงสุด และวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อย
- วิจัยการผลิตไก่อินทรีย์
- วิจัยแบบการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่
- วิจัยการแปรรูปที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่
- วิจัยความต้องการตลาดและต้นทุนการผลิต
- วิจัยต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๔ กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการองค์กร

- จัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศไก่พื้นเมือง
- จัดตั้งกองทุนความร่วมมือประกันความเสียหาย
- การสร้างเครือข่ายและองค์กรเกษตรกรและพัฒนาระบบการประสานงาน

๒. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านพัฒนาระบบการควบคุมป้องกันโรค

๒.๑ กลยุทธ์ด้านการควบคุมป้องกันโรค

- ปรับระบบการเลี้ยงไก่พื้นเมืองให้สามารถป้องกันโรคได้
- พัฒนาเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันโรค
- ส่งเสริมสุขภาพโดยการรณรงค์ฉีดวัคซีน กระจายวัคซีนให้เพียงพอและทันเวลา
- มีการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ด้านป้องกันควบคุมโรคสู่การปฏิบัติจริง
- พัฒนาการควบคุมเคลื่อนย้าย
- การพัฒนามาตรการควบคุมโรค

๒.๒ กลยุทธ์ด้านการวิจัย

- วิจัยระดับการสร้างภูมิคุ้มกันโรคตอบสนองต่อการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด
- วิจัยการใช้สมุนไพรเพื่อป้องกันโรค

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการเพิ่มศักยภาพด้านการตลาด

๓.๑ กลยุทธ์ด้านการตลาด

- ผลักดันโรงฆ่าสัตว์ปีกขนาดเล็กให้ได้มาตรฐาน
- การแปรรูปที่เหมาะสมเพื่อเป็นสินค้า OTOP ในแต่ละพื้นที่โดยการสร้างแบรนด์
- ส่งเสริมให้การเลี้ยงไก่พื้นเมืองเป็นมรดกทางวัฒนธรรม โดยการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคงและเข้มแข็งจากการเลี้ยงและผลิตไก่พื้นเมือง
๒. ประเทศไทยมีความมั่นคงทางด้านอาหารมากขึ้น
๓. ไก่พื้นเมืองได้รับการพัฒนาด้านการผลิต ทำให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและปลอดภัย
๔. มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และแสดงภูมิปัญญาจากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
๕. มูลค่าด้านการตลาดขยายเพิ่มมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ

